

33 سال پاسداری سپاه از انقلاب

سومین روز از ماه شعبان المعظم را که با میلاد سید و سرور آزادگان جهان مزین گشته، مدتهاست که در ایران اسلامی به نام «روز پاسدار» می‌شناسیم.

جام جم آنلاین: سومین روز از ماه شعبان المعظم را که با میلاد سید و سرور آزادگان جهان مزین گشته، مدتهاست که در ایران اسلامی به نام «روز پاسدار» می‌شناسیم. پاسدارانی که با لباس سبز رنگ خود طی 33 سال، حافظ حریم بزرگ‌ترین انقلاب مردمی و در عین حال الهی قرن اخیر بوده و منحصر به‌فردترین ارتش جهان را شکل داده‌اند. ارتشی ایدئولوژیک که نامش را «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» نامیده‌اند.

تولد نهادی در 70 روزگی انقلاب

هنوز سن انقلاب نوپای اسلامی به 70 روز نرسیده بود که حضرت امام خمینی(ره) در پیامی به شورای انقلاب رسماً تأسیس سپاه پاسداران را با هدف صیانت از آرمان‌ها و دستاوردهای انقلاب اسلامی اعلام کردند.

به دنبال فرمان امام در دوم اردیبهشت سال 58، شورای انقلاب نیز تأسیس شورای فرماندهی سپاه پاسداران را به تصویب رساند. پس از شورای انقلاب نوبت خبرگان بررسی قانون اساسی بود که روز سی‌ام مهر سال 58 این نهاد مقدس را به عنوان اصل 150 در دل قانون اساسی نوظهور بگنجاند و به آن وجهه قانونی بیشتری ببخشند.

به این ترتیب در کنار ارتش جمهوری اسلامی که در جریان مبارزات انقلاب به مردم پیوست و هرچه از انقلاب می‌گذشت، رنگ انقلابی‌تری به خود می‌گرفت، یک ارتش دیگر نیز تشکیل شد؛ ارتشی که باید آن را هم نظامی دانست، هم انتظامی و هم عقیدتی.

اگر بخواهیم نگاهی به کارنامه این نهاد طی 33 سال که از تشکیل آن می‌گذرد، بیندازیم، باید تاریخ آن را به سه‌برهه «171#&از بدو تأسیس تا سی و یکم شهریور 59»، برهه «171#&8 سال دفاع مقدس» و برهه «171#&سال‌های بعد از جنگ» تقسیم کرد. از آنجا که سازوکار این نهاد طی این سه دوره با دوران دیگر متفاوت است، باید هر کدام را جداگانه مورد بررسی قرار دهیم.

از بدو تأسیس تا 31 شهریور 59

روزهای اولیه تشکیل سپاه از آنجا که هنوز جنگ تحمیلی هشت ساله آغاز نشده بود، مهم‌ترین مأموریت سپاه پاکسازی شهرها از دست ضدانقلاب‌ها بود؛ بویژه در استان‌های مرزی که در هر استان و هر شهر با اسم، ضدانقلاب جولان می‌دادند و با ایجاد رعب و ترس در میان مردم کوچه و بازار، آنان را از انقلابی‌گری بر حذر می‌داشتند.

از نخستین مسائلی که انقلاب را تهدید می‌کرد، مسأله تحریک قومیت‌ها توسط گروهک‌های تجزیه‌طلب بود. با فرصتی که ایجاد شده بود، این گروهک‌ها تحت تأثیر ابرقدرت‌های جهانی و کشورهای منطقه هرکدام سعی داشتند قسمتی از کشور ایران را با ادعای استقلال‌طلبی از نظام جدا سازند و یکی از عرصه‌هایی که سپاه در همان سال‌های اولیه به آن ورود کرد، مقابله با گروه‌های ضدانقلاب و تجزیه‌طلب بود.

از اقداماتی که سپاه در این خصوص انجام داد، می‌توان به این موارد اشاره داشت:

دفع غائله گنبد و ترکمن‌صحرا، جلوگیری از سقوط شهرهای سنج، پاره و نقده و آزادسازی تمامی شهرهای کردستان و آذربایجان غربی از گروه‌های ضدانقلاب، برقراری امنیت در محورهای مواصلاتی شمال‌غرب و مردمی‌کردن امنیت در این منطقه، از بین‌بردن زمینه‌های رشد و فعالیت ضدانقلاب در کردستان عراق، مقابله با غائله سیستان و جلوگیری از جدایی زاهدان، خنثی‌سازی فتنه گروهک خلق مسلمان در تبریز، رفع فتنه خوانین قشقایی در فارس، رفع فتنه خلق عرب در خوزستان، دستگیری عناصر حزب توده و خنثی‌سازی فتنه کمونیست‌ها، کشف و خنثی‌سازی کودتای پیچیده نوژه، خنثی‌سازی توطئه هواپیماربایی، مقابله با اشار و قاچاقچیان مواد مخدر در جنوب شرق و تسلیم‌کردن برخی قبایل شورشی.

حفاظت از شخصیت‌های انقلاب، وظیفه دیگری بود که طی دو سال اولیه انقلاب به سپاه سپرده شد. از آنجا که مسئولان انقلاب سعی داشتند در میان مردم باشند، این فرصت برای ضدانقلاب فراهم شده بود که براحتی هرکدام از مسئولان را ترور کنند.

ترور شهداي هفتم تير، شهيد آيت الله بهشتي، شهيدان رجايي، باهنر و شهيد مطهري نمونه‌اي از اين ترورها بود که پس از سپرده شدن حفاظت از شخصيت‌ها به سپاه، اين نهاد توانست با شناسايي خانه‌هاي تيمي گروهک‌هاي تروريستي چون منافقين و فرقان، مقاومت آنان را در هم بشکند و از آن تاريخ به بعد از حجم ترورهايي که در سال‌هاي اول انقلاب صورت گرفت، بشدت کاسته شد.

سپاه و 8 سال دفاع مقدس

کمتر از دو سال از انقلاب نوپاي امام و امت نگذشته بود که صدام با يك ارتش كاملا تجهيز شده توسط تمامي قدرت‌هاي نظامي آن روز جهان به مرزهاي غربي و جنوبي کشور حمله کرد. اين سپاه بود که بايد در اين برهه تاريخي، نقش حساس خود را ايفا و فلسفه تشکيل خود را به مردم کشورمان و جهان بيشتري اثبات مي‌کرد.

سپاه پاسداران علاوه بر نيروهاي ثابت خود که عضو رسمي سپاه بودند، از قدرت بسيج مردمی نیز برخوردار بود و اين گونه بود که با پيام امام و سازماندهي سپاه، صدها هزار نيروي مردمی تحت قالب بسيج مستضعفان در کنار نيروهاي ارتش جمهوري اسلامي ايران راهي جبهه شدند و از کيان نظام اسلامي دفاع کردند.

سپاه در ابتدای جنگ علاوه بر اين که هنوز از تجربه لازم براي يك جنگ تمام عيار برخوردار نبود، با يك مشکل ديگر نیز گريبانگير بود و آن بني‌صدر بود که عملا سعی مي‌کرد سپاه را از صحنه دفاعي کشور خارج سازد و با ترفندهاي مختلف سعی داشت اين نهاد را منزوي سازد.

اما با عزل بني‌صدر، سپاه توانست با کمک ارتش، بسياري از حماسه‌ها و از جمله فتح خرمشهر را که هنوز براي بسياري از قدرت‌هاي نظامي جهان يك معماست، رقم بزند.

از زمان عزل بني‌صدر تا پايان سال 63 مدیریت جنگ با تعامل مشترك سپاه و ارتش صورت پذيرفت، به اين ترتيب که بسياري از عمليات‌ها به صورت مشترك بين سپاه و ارتش انجام مي‌شد که مي‌توان در اين خصوص به عمليات‌هايي چون ثامن الائمه (ع)، طريق‌القدس، فتح‌المبين و بيت‌المقدس اشاره داشت.

از آغاز سال 64 تا پايان جنگ، اداره جبهه به صورت مستقل توسط سپاه و ارتش صورت پذيرفت. بسياري از عمليات‌ها نیز در اين دوران توسط سپاه مدیریت شد که مي‌توان از ميان آنها به ده‌ها عمليات چون والفجر 8 (آزادسازي بندر فاو) و کربلاي 5 اشاره داشت.

آخريين عملياتي که سپاه در آن نقش داشت، عمليات مرصاد بود؛ عملياتي که پس از قبول قطعنامه توسط ايران با محوريت منافقين و حمايت ارتش بعث انجام گرفت. به رغم آن که به خاطر قبولي قطعنامه، آمادگي دفاعي ارتش و سپاه کاهش يافته بود و بسياري از نيروهاي رزمي در مرخصي بودند، سپاه با بسيج سريع نيروهاي خود و حمايت بسيج مردمی توانست منافقين را در اسلام‌آبادغرب زمينگير ساخته و قلع و قمع کند، به گونه‌اي که هزاران منافق کشته و عده‌اي نیز به اسارت درآمدند.

سال‌هاي بعد از جنگ

مهم‌ترين تفاوت ساختار سپاه با ساير ارتش‌هاي جهان علاوه بر بعد ايدئولوژيك و عقيدتي آن، چنودجهي بودن آن است. در واقع ساختار سپاه به اين گونه نيست که خود را براي دوره دفاع و جنگ آماده کرده باشد و در دوراني که جنگي در کار نيست فقط در حال آماده‌سازي دفاعي خود براي روز مبادا باشد. طی دوران 23 ساله بعد از جنگ بايد عملکرد سپاه پاسداران را در چند بعد به صورت جداگانه بررسي کرد.

الف) سازندگي کشور، اولويت سپاه

پس از پايان پيروزمندان دفاع مقدس، بيش از هر چيز بازسازي خرابي‌هاي جنگ و رفع محروميت‌ها از نقاط مختلف کشور اولويت اساسي کشور بود. اين گونه بود که سپاه نیز علاوه بر بازسازي دفاعي خود براي هر گونه تهديد نظامي جديد به فرمان رهبر معظم انقلاب، در بازسازي و سازندگي کشور وارد شد تا از تجربيات هشت ساله و توانمندي‌هاي مهندسي خود براي ساخت دوباره کشور بهره گيرد.

در همين راستا، سپاه طرح‌هاي کلاني را در سطح کشور به عهده گرفت که بعضا جزو طرح‌هاي ملي محسوب شده و در منطقه بي‌نظير يا کم‌نظير بود. اجراي صدها طرح بزرگ عمراني در سطح کشور همچون طراحي و ساخت ده‌ها سد چون سد کرخه، طراحي و احداث

ده‌ها طرح بزرگ پتروشیمی همچون احداث مجتمع بندری پتروشیمی عظیم کشور در منطقه با نام پارس جنوبی، ساخت هزاران کیلومتر راه در کشور و هزاران طرح دیگر از این جمله است.

ب) سپاه و مقابله با تهدیدات نظامی

ماهیت انقلاب اسلامی و شعارها و آرمان‌های این نظام الهی، از همان اول دو اردوگاه شرق و غرب آن روز را در هم ریخت. بنابراین طبیعی است که ابرقدرت‌های نظامی جهان حتی یک روز از نقشه کشیدن برای این نظام دست نکشند. اگر در این سال‌ها می‌بینیم که هر روز یک موضوع را همانند پرونده هسته‌ای، حقوق بشر، حقوق اقلیت‌ها، آزادی بیان، زندانیان سیاسی و... علم کرده و روی آن مانور می‌دهند، به دلیل آن است که سرویس‌های عریض و طویل اطلاعاتی غرب به صورت مستمر توان دفاعی و نظامی ایران اسلامی را رصد می‌کنند. این رصد اطلاعاتی است که آنان را از هر گونه ریسک برحذر می‌دارد. همان‌گونه که رهبر فرزانه انقلاب نیز فرمودند آمریکا اگر می‌توانست شب را به صبح نمی‌رساند و با حمله نظامی کار این نظام را که طی 33 همچون استخوانی در گلوئی او و اسرائیل گیر کرده یکسره می‌کرد و دیگر نیازی به این همه صحنه‌سازی با نقاب‌هایی که بدان‌ها اشاره شد نبود.

سپاه با درک این حساسیت‌ها طی دوران بعد از جنگ علاوه بر آن که تمام‌عیار وارد بازسازی کشور شد، اما از تجهیز دفاعی خود و ارتقای توانمندی‌های دفاعی کشور غافل نشد. ساخت انواع موشک‌های دوربرد، ناوچه‌های جنگی، ساخت اسکله‌ها و بندرها و سایر سازه‌های دریایی مورد نیاز ناوگان دریایی، طراحی و ساخت انواع قایق‌های سبک تهاجمی و... بخشی از اقداماتی است که سپاه در این عرصه انجام داد. بی‌خود نیست که بسیاری از کارشناسان نظامی سپاه پاسداران را قوی‌ترین ارتش خاورمیانه می‌دانند.

ج) مقابله سپاه با جنگ نرم

از اولین روزهای بعد از جنگ سیاست خصمانه دشمن علیه ایران اسلامی با تغییر فاز اولویت وارد کانال فرهنگی شد. هرچند طی تمام این سال‌ها هیچ‌گاه تهدید نظامی از دکترین تهاجمی آمریکا و اسرائیل حذف نشد، اما این کشورها سعی کردند با تهاجم همه‌جانبه فرهنگی جوانان را از نظام جداسازند تا بتوانند این نظام مقتدر را از درون متلاشی سازند. همان‌گونه که در تعبیر رهبر انقلاب نیز در برهه‌های مختلف این هجمه تمام‌عیار به تهاجم فرهنگی، در مرحله بعدی به ناتوی فرهنگی و بعد در مرحله آخر به جنگ نرم تعبیر شد.

سپاه پاسداران نیز در تمام این سال‌ها همزمان با تهدیدات فرهنگی غرب، سناریوهای مختلفی را برای دفاع در مقابل این هجمه‌ها در دستور کار خود قرار داد.

حضور مقتدرانه در عرصه رسانه و فضای مجازی در قالب ارتش سایبری از جمله این فعالیت‌هاست که می‌توان به ناامن کردن فضای مجازی برای دشمن و نفوذی‌های آنان در داخل، برخورد با براندازان نرم، انهدام ده‌ها شبکه و سایت مستهجن و دستگیری عوامل داخلی و خارجی آنها در این خصوص اشاره داشت.

د) سپاه و فتنه عظیم

بعد از انتخابات ریاست جمهوری سال 88، فتنه عظیم و پیچیده آغاز شد؛ فتنه‌ای که حاصل تجربه 31 ساله ضدانقلاب داخل با تمام سرویس‌های جاسوسی غرب برای زمینگیرکردن نظام بود. اینجا بود که سپاه به عنوان حافظ کیان نظام باید وارد صحنه می‌شد و این صحنه پیچیده را مدیریت می‌کرد. پیچیده از آن لحاظ که باید ابتدا فریب‌خوردگان و مردم عادی را از معاندین جدا می‌ساخت و سپس سرنخ‌های اصلی مدیریت فتنه را کشف و خنثی می‌کرد.

سپاه پاسداران به کمک بسیج همیشه در صحنه مردمی، با ایثار و ازخودگذشتگی خود توانستند با تقدیم چند شهید غریب و مظلوم، نظام اسلامی را با سرافرازی از این فتنه پیچیده خارج سازند و انقلاب اسلامی را برای سال‌ها بیمه کنند. اقداماتی که رضایت و تقدیر رهبر حکیم انقلاب را در پی داشت.

سپاه پس از این ماجرا نیز همچنان آماده است تا از کیان مقدس جمهوری اسلامی ایران در مقابل تهدیدات دشمنان محافظت کند.

سپاه به روایت امام خمینی(ره):

* ای کاش من هم یک پاسدار بودم. اگر سپاه نبود کشور هم نبود.

* سپاه باید از جهت اخلاق نمونه باشد و با همه مردم و سایر قوا برخورد صحیح و اسلامی بنماید.

* نهاد مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بحق از بزرگ‌ترین سنگرهای دفاع از ارزش‌های الهی نظام ما بوده و خواهد بود.

* من از سپاه راضی هستم و به هیچ وجه نظرم از شما بر نمی‌گردد.

* من سپاه پاسداران را بسیار عزیز و گرامی می‌دارم، چشم من به شماست شما هیچ سابقه‌ای جز سابقه اسلامی ندارید.

سپاه در بیان رهبر معظم انقلاب:

* سپاه در تاریخ شناخته شده خود ما، یک پدیده کم‌نظیر و شاید بی‌نظیر است؛ یعنی سپاه موجودی است که ولادت و رشد و نمای آن در صحنه انقلاب، آن هم در عرصه دشوارترین آزمون‌های انقلاب بود.

* حرکت عظیم و فوق‌العاده در دوران دفاع مقدس، نوآوری و ابتکار در زمینه تأمین نیازها، حفظ جوشش و روحیه انقلابی در جامعه و تربیت عناصر کارآمد در سرلوحه خدمات سپاه قرار دارد.

* سپاه پاسداران انقلاب اسلامی باید همواره مردمی بودن خود را حفظ کند و به بسیج به عنوان بدنه ارزشمند خود بیش از پیش اهمیت دهد.

حبیب ترکاشوند / جام‌جم